

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG Ý CHÍ CHIẾN ĐẤU CHO QUÂN NHÂN

CAO XUÂN TRUNG*

Trải qua 60 năm xây dựng và trưởng thành, quân đội nhân dân Việt Nam luôn xứng đáng với lời khen ngợi của Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Quân đội ta trung với nước, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng" ⁽¹⁾. Điều đó thể hiện sự đánh giá cao của toàn Đảng, toàn dân đối với quân đội ta về bản chất cách mạng và ý chí chiến đấu quật cường của một đội quân bách chiến, bách thắng. Có được vinh dự to lớn trên là kết quả của sự quan tâm giáo dục thường xuyên của Đảng, của Chủ tịch Hồ Chí Minh và sự vươn lên không ngừng của lớp lớp cán bộ, chiến sỹ trong học tập, chiến đấu và công tác.

Là Tổng tư lệnh tối cao, người cha thân yêu của lực lượng vũ trang - Hồ Chí Minh dành gần trọn cuộc đời mình cho sự nghiệp tổ chức, giáo dục xây dựng quân đội. Người đã chỉ ra hệ thống nguyên tắc, nội dung và những yêu cầu cơ bản để xây dựng quân đội ta thực sự là của dân, do dân và vì dân. Theo Hồ Chí Minh, xây dựng lực lượng vũ trang nói chung, xây dựng quân đội

nhân dân nói riêng phải coi trọng xây dựng về chính trị. Người viết: "Quân sự mà không có chính trị như cây không có gốc, vô dụng mà có hại" ⁽²⁾. Tuy nhiên, Người cũng chỉ ra, chính trị của quân đội phải được thể hiện ra trong ý chí chiến đấu của mọi chiến sỹ. Người từng dạy, "Riêng các chú thì chính trị biểu hiện ra trong lúc đánh giặc" ⁽³⁾. Trong chiến tranh, "Tinh thần con người phải truyền qua đầu súng" ⁽⁴⁾. Với tư duy sâu sắc, biện chứng đó, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm chăm lo xây dựng phẩm chất cách mạng, lập trường, tư tưởng, chính trị và hình thành ý chí quyết tâm chiến đấu cho mọi cán bộ, chiến sỹ.

Bằng sự trải nghiệm của bản thân và nhận thức sâu sắc bản chất, âm mưu, thủ đoạn thâm độc, tàn bạo của kẻ thù xâm lược, cùng với những quy luật đặc thù của chiến tranh cách mạng, hơn ai hết Hồ Chí Minh hiểu rõ những khó khăn, thách thức to lớn thường xuyên tác động đến tâm lý quân nhân và tập thể quân nhân trong quá trình chiến đấu. Vì vậy, Người đánh giá rất cao vấn đề xây dựng ý chí quyết tâm chiến đấu

*Đại tá. TS, Khoa Tâm lý học quân sự - Học viện Chính trị quân sự.

cho bộ đội.

Trong các bài nói, bài viết, Hồ Chí Minh thường đề cập đến xây dựng ý chí chiến đấu của bộ đội trong phạm vi xây dựng "Quyết tâm", "Quyết chí", "Nỗ lực", "Tích cực", "Bền gan"... Người cho rằng, ý chí quyết tâm chiến đấu của bộ đội là phẩm chất tinh thần chiến đấu của người quân nhân cách mạng. Nó có tầm quan trọng đặc biệt, trực tiếp quyết định đến thành bại mọi hoạt động của con người, đặc biệt là trong chiến đấu. Nếu quân nhân có lập trường, quan điểm chính trị đúng đắn, nhưng không có ý chí quyết tâm để thực hiện, thì mọi lập trường, quan điểm dù tốt đẹp đến đâu cũng chỉ là thứ hàng trang sức không có lợi gì. Có ý chí quyết tâm chiến đấu cao, người quân nhân sẽ huy động được mọi sự nỗ lực về tinh thần, sức lực để vượt qua mọi thử thách khó khăn, khắc nghiệt của chiến tranh, sẵn sàng "Hy sinh tất cả cho Tổ quốc quyết sinh". Hồ Chí Minh chỉ ra: "Bất kỳ việc gì, to hay nhỏ, mình có quyết tâm làm thì làm được" (5). "Ở đời không có cái gì khó mà cũng không có cái gì dễ". "Gặp cái dễ mà không quyết tâm phát triển thì nó cũng có thể biến thành cái khó, gặp cái khó mà quyết tâm khắc phục thì thành cái dễ". Người còn minh chứng: "Bẻ một cành lá là dễ nhưng không có quyết tâm bẻ mà cứ lờ vờ thì cũng không bẻ được; Làm cách mạng và kháng chiến là việc khó, nhưng quyết tâm thì cũng thành công" (6). Chính từ vai trò to lớn đó của ý chí quyết tâm chiến đấu mà Hồ Chí Minh yêu cầu trong xây dựng quân đội phải chú trọng xây dựng ý chí quyết tâm chiến đấu cho bộ đội; phải hình thành cho mỗi quân nhân có chí khí hăng say,

tinh thần vươn lên vượt mọi khó khăn, gian khổ, sẵn sàng hy sinh quên mình cho Tổ quốc. Người chỉ ra: Điều cốt yếu là giành thắng lợi cuối cùng, phải dạy tất cả cán bộ, đội viên và nhân dân hiểu rõ như vậy để thắng không kiêu, bại không nản luôn nỗ lực cố gắng vượt qua mọi khó khăn, gian khổ tiến tới thắng lợi cuối cùng.

Về nội dung xây dựng ý chí quyết tâm chiến đấu, theo tư tưởng Hồ Chí Minh rất phong phú, thể hiện tư duy độc đáo, vừa phản ánh sâu sắc bản chất ý chí của con người, vừa phù hợp với đặc trưng hoạt động quân sự của cán bộ, chiến sỹ trong quân đội. Theo Hồ Chí Minh, ý chí không phải "ở hội trường, ở lời nói mà phải quyết tâm trong công tác, trong hành động"; "Phải quyết tâm chiến đấu, quyết tâm chịu khổ, chịu khó, quyết tâm khắc phục mọi khó khăn, quyết tâm chấp hành chính sách của Trung ương Đảng và Chính phủ". Người còn chỉ ra, người quân nhân có ý chí quyết tâm chiến đấu thì trong thái độ, tư tưởng phải luôn biết đấu tranh tự phê bình và phê bình để chống lại các biểu hiện tiêu cực, lạc hậu, chao đảo về lập trường quan điểm, thói ích kỷ, giả dối để giữ vững niềm tin, mục đích, lý tưởng chiến đấu. Trong hành động phải huy động mọi nỗ lực tinh thần, thể lực để điều khiển hành vi, hành động vượt qua mọi khó khăn trở ngại; phải có hành động chiến đấu anh dũng, quả cảm; "Sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc", vì cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc của nhân dân; chấp hành nghiêm các chủ trương, đường lối của Đảng, kỷ luật của quân đội; khi gặp thuận lợi thì quyết tâm phát triển, gặp khó khăn thì quyết tâm khắc phục; lúc

thiếu thốn thì vui vẻ chịu đựng, lúc cần thì ra sức giúp đỡ đồng chí, đồng đội; "Thắng không kiêu, bại không nản"...

Để xây dựng cho quân nhân có ý chí quyết tâm chiến đấu đáp ứng yêu cầu chiến tranh, chiến đấu, Hồ Chí Minh yêu cầu phải làm cho bộ đội thấu suốt nhiệm vụ, hiểu rõ những thuận lợi khó khăn đang đặt ra; nắm vững được mục đích, ý nghĩa, nhiệm vụ của đơn vị, của bản thân. Trên cơ sở đó hình thành ở mỗi cán bộ, chiến sỹ niềm tin, động cơ mục đích hoạt động đúng đắn, để thúc đẩy hành động chiến đấu kiên quyết, độc lập, sáng tạo, quyết chiến, quyết thắng, biết đánh, biết thắng. Người viết: "Muốn đồng tâm hiệp lực, muốn bền gan thì trước ai ai cũng phải hiểu rõ vì sao phải làm, vì sao mà không làm không được, vì sao mà ai ai cũng phải gánh vác một vai, vì sao mà phải làm ngay không nên người này ngồi chờ người khác. Có như thế mục đích mới đồng, mục đích có đồng, chí mới đồng, chí có đồng, tâm mới đồng, tâm đã đồng lại biết cách làm thì mới chóng" (7). Đồng thời, phải phát huy vai trò tự tu dưỡng, tự rèn luyện của mỗi cán bộ, chiến sỹ để mỗi người thường xuyên đấu tranh tự phê bình và phê bình, để không ngừng nâng cao ý chí quyết tâm chiến đấu của người quân nhân cách mạng.

Những phân tích trên cho thấy, tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục xây dựng ý chí quyết tâm chiến đấu cho bộ đội là một hệ thống hoàn chỉnh. Trong đó Người đã chỉ ra từ từ vị trí, vai trò, nội dung, con đường, biện pháp để giáo dục rèn luyện ý chí chiến đấu cho quân nhân. Nhờ có những quan điểm, tư tưởng đúng đắn đó, quân đội ta đã giáo

dục, xây dựng cho lớp lớp cán bộ, chiến sỹ luôn nêu cao tinh thần "Không có gì quý hơn độc lập tự do", không cam chịu bất công tàn bạo, sẵn sàng xả thân vì sự nghiệp đấu tranh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội; quyết chiến, quyết thắng; kết hợp tinh thần dũng cảm, kiên cường với trí thông minh, sáng tạo, nỗ lực phi thường để vượt qua mọi khó khăn, thử thách tưởng chừng không vượt qua được, làm được những việc tưởng chừng như không làm nổi, tạo nên bước tiến vượt bậc về khả năng và sức mạnh chiến đấu đánh bại mọi kẻ thù xâm lược, xây dựng quân đội ta thành quân đội bách chiến, bách thắng.

Trong tình hình hiện nay, những tác động từ âm mưu, thủ đoạn thâm độc xảo quyệt của các thế lực thù địch; mục tiêu, yêu cầu mới của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc; những tác động từ mặt trái của nền kinh tế thị trường; những tác động của chiến tranh tâm lý của địch; sự thối rữa của các giá trị văn hóa xấu độc, lối sống phương Tây và đời sống xã hội, quân đội... đã và đang đặt ra những khó khăn, thách thức to lớn đối với mỗi cán bộ, chiến sỹ, mỗi tập thể, cá nhân trong toàn quân phải có nỗ lực ý chí quyết tâm chiến đấu phi thường mới vượt qua được. Vì vậy, đòi hỏi mỗi tập thể và cá nhân trong toàn quân phải quán triệt sâu sắc vị trí, vai trò, nội dung, biện pháp xây dựng ý chí quyết tâm chiến đấu theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Trên cơ sở đó vận dụng vào từng chức trách, nhiệm vụ cụ thể để tu dưỡng rèn luyện ý chí quyết tâm cho bản thân. Có như vậy mới đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ và xây dựng Tổ quốc trong tình hình mới và xứng danh "Bộ đội Cụ Hồ". (Xem tiếp trang 21).

ta, tin tưởng vào vũ khí thô sơ của ta"⁽¹⁾. Niềm tin đó chính là một trong những động lực quan trọng định hướng, thúc đẩy quân nhân phát huy tính tích cực của mình trong quá trình hoạt động quân sự để sẵn sàng hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao. Kiên quyết khắc phục và đấu tranh với những biểu hiện bi quan, dao động, thiếu tin tưởng vào các loại vũ khí của ta, thói phồng và tuyệt đối hoá các loại vũ khí của địch.

- *Tăng cường các loại VKKTQS mới, thay thế các bộ phận hỏng hóc, đảm bảo tính đồng bộ trong hoạt động.* Việc mua sắm, bổ sung các loại VKKTQS mới phụ thuộc vào sự lớn mạnh của nền kinh tế, bởi chi phí cho các loại vũ khí hiện đại là rất tốn kém. Đất nước ta còn nghèo, kinh tế còn chậm phát triển, có nhiều mặt chúng ta còn phải tập trung ưu tiên. Tuy nhiên, không vì thế mà không quan tâm đúng mức tới việc trang bị các loại VKKTQS mới cho quân đội để thiết thực góp phần nâng cao sức mạnh chiến đấu, bảo vệ vững chắc Tổ quốc XHCN nếu chiến tranh xảy ra. Cần giải quyết tốt mối quan hệ giữa quốc phòng và kinh tế trong điều kiện mới của đất nước.

Dưới góc độ của tâm lý học kỹ thuật quân sự, đứng trước những đòi hỏi của cuộc chiến tranh kiểu mới, trong tương lai cần chú trọng hơn nữa việc nghiên cứu, làm rõ các khía cạnh của quan hệ tâm lý con người - VKKTQS, nâng cao chất lượng huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu của quân đội.♣

Chú thích

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 5. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 415-416.

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH...

(Tiếp theo trang 8)

Thực hiện yêu cầu trên trước hết mỗi cán bộ chiến sỹ phải ra sức học tập nâng cao trình độ giác ngộ chính trị, đường lối chủ trương, chính sách của Đảng, nhiệm vụ của quân đội; không ngừng trau dồi trình độ chuyên môn, kỹ thuật, nghiệp vụ theo chức trách... Trên cơ sở đó xác định động cơ, mục đích hoạt động quân sự đúng đắn; nâng cao ý thức trách nhiệm, tinh thần say sưa, miệt mài, sáng tạo trong công việc; thường xuyên tự phê bình và phê bình để đấu tranh với những biểu hiện giảm sút ý chí quyết tâm chiến đấu ở bản thân và đồng chí, đồng đội để giữ vững quan điểm, lập trường, niềm tin thắng lợi; chủ động khắc phục mọi khó khăn hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao.♣

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh. *Tuyển tập*, tập 2. NXB Sự Thật, Hà Nội, 1980, trang 345.

2. Hồ Chí Minh những bài nói và viết về quân sự, tập 2. NXB QĐND, 1987, trang 153.

3. Hồ Chí Minh với các lực lượng vũ trang nhân dân. NXB QĐND, 1975, trang 183.

4. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 10. NXB Sự Thật, Hà Nội, 1989, trang 125.

5, 6. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 6. NXB CTQG, Sự Thật, Hà Nội, 1995, trang 558, 559.

7. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 2. NXB Sự Thật, Hà Nội, 2000, trang 261.